Strama

Samverkan mot antibiotikaresistens

NAG Stramas

Nationella slutenvårdsindikatorer för antibiotika

För rationell antibiotikaanvändning i slutenvård/på sjukhus

NAG Strama
2022-11-29

Innehåll

Nationella slutenvårdsindikatorer för antibiotika 2
NAG Stramas målsättningar för Stramaarbete på sjukhus 2
Organisation och samverkan 2
Arbetssätt 2
Mätning, uppföljning och återkoppling 2
Kompetensutveckling 2
Det aktuella sjukhusets förutsättningar 3
Grundläggande uppgifter 3
Mätverktyg för uppföljning av antibiotikaindikatorer 3
Basnivå: 3
Avancerad nivå 3
Indikatorer 4
Uppföljning av basal deskriptiv antibiotikastatistik: 4
Receptförskrivning - förslag 4
Inköp på rekvisition - förslag 5
Uppföljning av indikatorer på sjukhusnivå: 6
Urinvägsinfektioner 6
Luftvägsinfektioner 7
Kirurgisk profylax 8
Sjukhusövergripande indikatorer 9
Förslag på indikatorer på verksamhetsnivå 10

Nationella slutenvårdsindikatorer för antibiotika

Nationella arbetsgruppen (NAG) Strama har tagit fram ett antal indikatorer för rationell antibiotikaanvändning i slutenvård/på sjukhus. Syftet med indikatorerna är att de ska vara en hjälp för sjukhusen att förbättra sin antibiotikaanvändning genom att mäta och följa upp denna på ett enhetligt och ändamålsenligt sätt.

Arbetet med indikatorerna kommer att utvecklas över tid och tanken är att arbeta vidare med fler förslag på till exempel verksamhetsspecifika indikatorer. Detta är alltså att se som ett första steg vad gäller indikatorer för rationell antibiotikaanvändning i slutenvård/på sjukhus.

NAG Stramas målsättningar för Stramaarbete på sjukhus

NAG Strama har följande målsättningar för att kunna bedriva ett meningsfullt Stramaarbete på sjukhus:

Organisation och samverkan

Strama anser att varje sjukhus i landet bör:

- ha resurser för ett aktivt lokalt Stramaarbete i slutenvård motsvarande minst 0,1 heltidstjänst per 100 vårdplatser som basnivå (antibiotikaronder ej inräknade)
- ha ett lokalt Stramaarbete knutet till en regional Stramaenhet i samverkan med läkemedelsenhet, vårdhygienisk enhet/smittskyddsenhet och mikrobiologiskt laboratorium
- ha IT-resurser och verktyg som stödjer rationell antibiotikaanvändning

Arbetssätt

Strama anser att varje sjukhus i landet bör:

- ha en struktur för lokalt Stramaarbete
- ha tillgång till antibiotikaronder eller motsvarande granskning (miniminivå 1 avdelning per 100 vårdplatser, på plats eller digitalt)

Mätning, uppföljning och återkoppling

Strama anser att varje sjukhus i landet bör:

- följa upp antibiotikaanvändning enligt Stramas nationella slutenvårdsindikatorer för antibiotika
- ha en struktur för uppföljning och återkoppling av det lokala resistensläget
- ha tillgång till tjänsten Infektionsverktyget eller motsvarande
- kunna mäta antalet urinkateterdygn och skilja ut de patienter som har erhållit sin kateter på sjukhuset i anslutning till kirurgi
- verka för ett bra omhändertagande av patienter med allvarliga infektioner, bland annat enligt personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp sepsis

Kompetensutveckling

Strama anser att varje sjukhus i landet bör:

- erbjuda återkommande utbildningar i rationell antibiotikaanvändning för förskrivare samt för sjuksköterskor som administrerar antibiotika

Det aktuella sjukhusets förutsättningar

Fyll i uppgifterna nedan för aktuellt sjukhus och ange förutsättningarna för att kunna mäta antibiotikaindikatorer på bas- respektive avancerad nivå.

Grundläggande uppgifter

	Svar:
Sjukhusets namn:	
Typ av sjukhus: (universitetssjukhus/länssjukhus/länsdelssjukhus/övrigt)	
Antal tillgängliga vårdplatser:	
Antal IVA-platser:	
Infektionsklinik som är knuten till sjukhuset:	
Sjukhuset tillhör följande regionala Stramaenhet:	

Mätverktyg för uppföljning av antibiotikaindikatorer

Basnivå:

	Svar:
Sjukhuset har en dokumenterad struktur för mätning, uppföljning och återkoppling av antibiotikaförskrivning på basal nivå.	ja/nej
Har sjukhuset tillgång till tjänsten "Infektionsverktyget"?	ja/nej
Om inte - finns motsvarande tjänst/verktyg?	ja/nej
Kan sjukhuset mäta antal dygn som patienter har urinkateter/100 vårddygn?	ja/nej

Avancerad nivå

	Svar:
Sjukhuset har en dokumenterad struktur för mätning, uppföljning och återkoppling av antibiotikaförskrivning på avancerad nivå.	ja/nej
Kan sjukhuset mäta andel antibiotikaprofylax som pågår i <24 timmar?	ja/nej
Kan sjukhuset mäta antibiotikaanvändningen som antal antibiotikadygn, DOT (days of therapy)?	ja/nej
Har sjukhusets kliniker/verksamhetsområden verksamhetsspecifika mått och mål för antibiotikaförbrukning?	ja/nej

Strama

Samverkan mot antibiotikaresistens

Indikatorer

Nedan följer NAG Stramas förslag på indikatorer för rationell antibiotikaanvändning i slutenvård/på sjukhus. Indikatorerna är uppdelade på bas- och avancerad nivå. Indikatorer på basnivå bör alla sjukhus kunna mäta, medan indikatorer på avancerad nivå är mer verksamhetsspecifika eller kräver tillgång till journaldata på ett särskilt sätt.
Indikatorerna bör följas minst årligen.

Uppföljning av basal deskriptiv antibiotikastatistik:

Receptförskrivning - förslag							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
1	Uthämtade antibiotikarecept från sjukhuset och sjukhusets kliniker/verksamheter fördelat på substans och jämförelse över tid	Bas			Data från eHälsomyndigheten eller regionala data	Data finns och följs över tid av Stramagrupp	Data finns. Ingen nivå rapporteras.

Inköp på rekvisition - förslag							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
2a	Inköp av antibiotika i DDD eller PDD på sjukhus- och klinik-/verksamhetsnivå fördelat på substans och om möjligt relaterat till mått som antal vårddygn och vårdtillfällen och jämförelse över tid	Bas			Data från eHälsomyndigheten eller regionala data	Data finns och följs över tid av Stramagrupp	Data finns. Ingen nivå rapporteras.
2b	Andel av vissa antibiotikasorter i DDD eller PDD av totala antibiotika och jämförelse över tid.	Bas	Antal DDD/PDD för t.ex. smalpektrumpenicilliner PcG (J01CE01) + PcV (J01CE02), stafylokock-penicilliner (J01CF), cefalosporiner (J01DB-DE), kinoloner (J01MA), piperacillin-tazobaktam (J01CR05) och karbapenemer (J01DH)	Antal DDD/PDD för totala antibiotika (J01)	Data från eHälsomyndigheten eller regionala data	Data finns och följs över tid av Stramagrupp	Data finns. Ingen nivå rapporteras.

Uppföljning av indikatorer på sjukhusnivå:

Urinvägsinfektioner							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
3a	Antal afebril UVI/100 vårddygn för kvinnor	Bas			Infektionsverktyget eller motsvarande	Mätning och återkoppling	
3b	Antal afebril UVI/100 vårddygn för män	Bas			Infektionsverktyget eller motsvarande	Mätning och återkoppling	
3c	Andel kinoloner av urinvägsantibiotika vid afebril UVI hos kvinnor	Bas	Antal ordinationsorsaker afebril UVI (urinvägsinfektion utan feber) för kvinnor och där följande antibiotika ordinerats: kinoloner (J01MA)	Antal ordinationsorsaker afebril UVI (urinvägsinfektion utan feber) för kvinnor och där följande antibiotika ordinerats: pivmecillinam (J01CA08), nitrofurantoin (J01XE01), trimetoprim (J01EA01) samt kinoloner (J01MA)	Infektionsverktyget eller motsvarande	<10 %	
3d	Andel kinoloner av urinvägsantibiotika vid afebril UVI hos män	Bas	Antal ordinationsorsaker afebril UVI (urinvägsinfektion utan feber) för män och där följande antibiotika ordinerats: kinoloner (J01MA)	Antal ordinationsorsaker afebril UVI (urinvägsinfektion utan feber) för män och där följande antibiotika ordinerats: pivmecillinam	Infektionsverktyget eller motsvarande	<30 %	

				(J01CA08), nitrofurantoin (J01XE01), trimetoprim (J01EA01) samt kinoloner (J01MA)			
3e	Antal kinolonordinationer (J01MA) vid afebril UVI hos kvinnor	Bas			Infektionsverktyget eller motsvarande	Mätning och återkoppling	
3f	Antal kinolonordinationer (J01MA) vid afebril UVI hos män	Bas			Infektionsverktyget eller motsvarande	Mätning och återkoppling	

Kommentar: Alla indikatorerna för urinvägsinfektioner bör delas upp på samhälls- respektive vårdrelaterade infektioner

Luftvägsinfektioner							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
4*	Andel bensylpenicillin av vanliga intravenösa antibiotika som förstahandsbehandling vid samhällsförvärvad pneumoni	Bas	Antal förstahands-ordinationer med bensylpenicillin (J01CE01) vid ordinationsorsak samhällsförvärvad pneumoni	Antal förstahands-ordinationer med bensylpenicillin (J01CE01), cefotaxim (J01DD01), piperacillin-tazobaktam (J01CR05) samt karbapenemer (J01DH) vid ordinationsorsak samhällförvärvad pneumoni	Infektionsverktyget eller motsvarande	Respektive sjukhus sätter eget mål utifrån verksamhet och verkar för att andelen ska öka över tid	Data finns. Ingen nivå rapporteras.

**Bör även delas upp för män respektive kvinnor*

Kirurgisk profylax							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
5a	Andelen antibiotikaordinationer med ordinationsorsak perioperativ profylax av alla antibiotikaordinationer som första ordination	Bas	Antal antibiotika-ordinationer med ordinationsorsak perioperativ profylax som första ordination	Antal antibiotika-ordinationer för antibiotika som första ordination	Infektionsverktyget eller motsvarande	Mätning och återkoppling	
5b	Uppdelning av perioperativ profylax per substans	Bas			Infektionsverktyget eller motsvarande. Andra metoder för att ta fram data kan behövas om koppling till olika typer av kirurgi görs.	Mätning och återkoppling	Ingen nivå anges. Lägg till bilaga med perioperativ profylax uppdelat per substans (7-ställig ATC-kod)
5c	Andel profylax <24 timmar (utvalda diagnoser eller ingrepp kan väljas)	Avancerad	Antal ordinationsorsaker med perioperativ profylax där antibiotika (J01) ges under mindre än 24 timmar	Antal ordinationsorsaker med perioperativ profylax där antibiotika (J01) ges	Metod för att ta fram data kan variera. Data över days of therapy (DOT), egentligen Length of therapy (LOT), och journal-granskning kan behövas.	Respektive sjukhus sätter eget mål utifrån verksamhet och verkar för att andelen ska öka över tid	

Sjukhusövergripande indikatorer							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
6a	Vissa antibiotika som antal behandlingsdygn/100 vårddygn	Avancerad	Antalet behandlingsdygn (DOT) på sjukhuset för respektive följande vanliga antibiotika med bredare spektrum: cefotaxim (J01DD01), kinoloner (J01MA), piperacillin-tazobaktam (J01CR05) och karbapenemer (J01DH)	Totala antalet vårddygn dividerat på 100 (= per 100 vårddygn)	Lokala data. Days of therapy (DOT) för respektive antibiotika samt data över vårddygn	Respektive sjukhus sätter eget mål utifrån verksamhet och resultat.	Cefotaxim (J01CDD01): Kinoloner (J01MA): Piperacillin-tazobaktam (J01CR05): Karba-penemer (J01DH):

Förslag på indikatorer på verksamhetsnivå

Indikatorer ovan under urinvägsinfektioner, luftvägsinfektioner och generella mått kan följas per verksamhet för avancerad nivå. Nedan följer några särskilda förslag på verksamhetsspecifika indikatorer:

Internmedicinsk vård							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
	Antibiotikadygn med bredspektrumantibiotika	Avancerad					

Barn- och ungdomsmedicinsk vård							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
	Antibiotikadygn med bredspektrumantibiotika	Avancerad					
	Andel klindamycin i förhållande till penicillinpreparat	Avancerad					

Öron-, näs- och halssjukvård							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
	Andel klindamycin i förhållande till penicillinpreparat	Avancerad					

Kirurgisk vård							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
	Antal KAD-dygn	Avancerad					
	Peroperativ profylax som överstiger ett dygn (>24 timmar)	Avancerad					
	Antibiotikadygn med bredspektrumantibiotika	Avancerad					
	Andelen ordinationer med trimeptoprim-sulfa som profylax vid bukkirurgi.	Avancerad					

Ortopedisk vård							
Nr	**Mått / indikator**	**Nivå**	**Täljare**	**Nämnare**	**Källa**	**Mål**	**Värde**
	Antal KAD-dygn	Avancerad					
	Peroperativ profylax som överstiger ett dygn (>24 timmar)	Avancerad					
	Antibiotikadygn med bredspektrumantibiotika	Avancerad					
	Andelen peroperativa ordinationer med kloxacillin som profylax	Avancerad					